

EEN PASPOORT IS EEN REISDOCUMENT

Anton C. Zijderveld

#Ons gezin bestaat uit zogenaamde westerse allochtonen. Geboortig in voormalig Nederlandsch Indië ben ik een Indische Nederlander. In New York trouwde ik veerig jaar geleden met een Weense die na ons huwelijk een Nederlands paspoort kreeg. Onze oudste dochter werd in New York geboren en bezit sindsdien twee paspoorten. Sedert ongeveer dertien jaar woont en werkt ze in Boston. En jawel, drie jaar geleden haalde ze haar man uit het land van herkomst! Hun vorig jaar geboren dochttertje bezit net als de moeder twee paspoorten. Onze tweede dochter werd in Montreal geboren, woont en werkt in Amsterdam, maar is eveneens in het bezit van een Nederlands en een Canadees paspoort. Beide dochters hechten aan deze dubbele nationaliteit en de daarmee verbonden paspoorten. We kregen in Nederland nog twee zoons die dan wel helemaal Nederlands zijn, doch volgens het CBS vanwege hun ouders tot de tweede generatie westerse allochtonen behoren.

#Hoe is het nu gesteld met de loyaliteiten van dit multinationale gezin? Het antwoord is simpel, de werkelijkheid complex: we zijn en voelen ons Nederlanders, zij het dat we daarin flexibel zijn. De loyaliteit aan Nederland is niet die van een emotionele verbondenheid met het Nederlandse volk, de Nederlandse natie, zoals onze oudste dochter zich niet emotioneel verbonden voelt met het Amerikaanse volk, de Amerikaanse natie. Dat zijn in de huidige, gemonialiseerde samenlevingen ouderwetse begrippen. Eigenlijk ook wel enge begrippen: zo van 'de blanke top der duinen', 'wie Neerlands bloed door d'adren vloeit' en dan vooral ook 'van vreemde smetten vrij'..... Dat is ons totaal vreemd. In 1946 kwam ik via Thailand uit Indonesië in IJmuiden aan land. We heetten toen 'displaced persons' en zo heb ik me eigenlijk ook altijd gevoeld. Maar juist door dat ontheemd zijn hecht ik aan mijn paspoort, niet omdat daarin mijn loyaliteit aan Nederland zit, maar omdat het me zekerheid en veiligheid biedt – de zekerheid en veiligheid die de democratische rechtsstaat met zijn in een grondwet en wettenapparaat verankerde mensenrechten biedt en borgt. Even belangrijk is het feit dat dit staatsburgerschap mij het recht geeft te werken, mijn geld te verdienen en mij te huisvesten. Ook bij mijn vrouw en kinderen zit de loyaliteit niet in de paspoorten, maar in het mogen wonen en werken in een democratische rechtsstaat, en op de arbeidsmarkt aan deze samenleving te mogen bijdragen.

#Een paspoort is een reisdocument. De loyaliteit aan een land zit niet in dit document, maar in de participatie aan het land waarin je als staatsburger democratische rechten en plichten hebt, waarin je woont en werkt en bijdraagt aan het eigen en het algemeen belang. Dat is geen nationalisme maar patriotisme. Nationalisme eist je helemaal op, is totaal en totalitair. Patriotisme is flexibel en kan verkeren. Toen mijn oudste dochter hier naar school ging en studeerde was ze Nederlandse met ook een Amerikaans paspoort. Na dertien jaar wonen en werken in Amerika is ze Amerikaanse met ook een Nederlands paspoort – een 'hyphenated American', namelijk Dutch-American, vergelijkbaar met Afro-, Irish-, Italian-, Latino-American. Haar loyaliteit verlegde zich door de jaren heen van 'Nederlands' naar 'Amerikaans', zonder dat 'Nederlands' totaal te verliezen. En dat ze twee reisdocumenten heeft is alleen maar gemakkelijk.

#Jammer dat een Limburgs paspoort niet bestaat. Ik wed dat Wilders het dan best leuk zou vinden ook twee paspoorten te bezitten. Dat is het: hij is jaloers op Aboutaleb en Albayrak!